

LASTEN JA NUORTEN AKTIVIISUUDEN ASKELEET

MAAHANMUUTTAJATAUSTAISTEN LASTEN JA NUORTEN INTEGROINTI
LIIKUNNAN KEINAIN - JATKOHAKEMUS

HELSINGIN KAUPUNGIN LIIKUNTA- JA NUORISOPALVELUT

JOHDANTO

Kunnan tehtävänä on edistää tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta sekä myönteistä vuorovaikutusta eri väestöryhmien välillä. Lisäksi mahdollistaa osallistumaan aktiivisesti suomalaisen yhteiskunnan toimintaan ja tukea yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä edistää myönteistä osallisuutta (Laki kotouttamisen edistämisestä 2010).

Helsingin kaupungin kulttuuri- ja vapaa-ajan toimialaan kuuluvat liikunta- ja nuorisopalvelut ovat tehneet pitkäjänteistä poikkihallinnollista ja -ammattillista yhteistyötä maahanmuuttajien integroimisesta yhteiskuntaamme liikunnan keinoin. Viimeisen viiden vuoden aikana on panostettu entistä enemmän resursseja niihin kohderyhmiin joiden toimintakyvyn tukeminen, aktiivisuuden lisääminen ja kohderyhmän tavoittaminen ovat haasteellista ja vaikeaa, kuten esimerkiksi maahanmuuttajataustaiset naiset ja tytöt. Kohdennettu, erityistoimia vaativa palveluiden tuottaminen on pääsääntöisesti keskitetty naisten ja tyttöjen liikuntamahdollisuuksien edistämiseen mm. järjestämällä erityisiä uintivuoroja, kuntosaliharjoittelumahdollisuuksia sekä alueellisia lähioliikuntapalveluja. Lisäksi tytöille on suunnattu sosiaalisen nuorisotyön kautta erityisiä tukipalveluja mm. Ruuti – toimenpiteiden avulla.

Liikunnan – ja nuorison palvelualueet kokevat integraation, suomalaisen kulttuuriin ja yhteiskuntaan perehdyttämisen sekä eri väestöryhmien hyvien suhteiden edistämisen liikunnan ja liikkumisen keinoin erittäin haasteellisiksi, mutta tärkeiksi toimenpiteiksi. Liikunnan -ja nuorison palvelukokonaisuudet haluavat edistää yhdenvertaisuutta ja sosiaalisten suhteiden kehittymistä tarjoamalla tasapuolisia, helposti saavutettavia liikunnan harrastus – ja osallistamismahdollisuuksia. Palveluja toteutetaan inklusion periaatteella eli maahanmuuttajat voivat käyttää kaikille tarkoitettuja, jo olemassa olevia, kuntien sekä liikunta-, nuoriso- ja urheiluseurojen palveluja. Kuten Maijala (2014) ja OKM (2017) toteavat inklusioperiaatteen toteutukseen liittyy olennaisesti juuri kantaväestön ja maahanmuuttajien keskinäisen vuorovaikutuksen mahdollistaminen.

TAUSTAA

Vuoden 2018 alussa Helsingissä asui 12% Suomen väestöstä, joka vuonna 2017 oli 5,520 535 henkeä (Wikipedia 2018), mutta neljännes koko maan ulkomaalaistaustaisista. Maahanmuutto onkin Suomessa keskittynyt pääkaupunkiseudulle ja erityisesti juuri Helsinkiin. Ulkomaalaistaustaisia helsinkiläisiä oli vuoden 2018 alussa 99 908 henkilöä. Ulkomaalaistaustaisten määrä kasvoi 5,3% vuodesta 2017. Tällä hetkellä 15,5% koko kaupungin väestöstä on ulkomaalaistaustaisia. Suurimmista kieliryhmistä eli somalin-, venäjän-, englannin- ja arabiankielisiä on suhteessa muuhun seutuun enemmän juuri Helsingissä (Ulkomaalaistaustaiset Helsingissä 2018).

Perheet ovat keskeisiä tekijöitä maahanmuuttoon liittyvissä prosesseissa (Glick 2010). Maahan muuttaessa perhe ei välttämättä näyttäydykään resurssina, vaan saattaa jopa olla perhejäseniä kuormittava ja jopa integraatiota hidastava tekijä (Alitolppa-Niitamo 2010). Myös sukupuolten valtasuhteet ja roolit saattavat järkkyyä. Miehet menettävät työllistymisvaikeuksien kautta asemansa perheensä elättäjinä, kun taas naisille avautuu koulutusmahdollisuuksia, joita kenties aikaisemmin ei ole ollut (Tiilikainen 2003). Haasteellisempia ryhmiä ovat ne, joilla on heikko luku- ja kirjoitustaito tai muuten vähäinen koulutustausta (Yijälä, 2014). Tutkimuksen mukaan esimerkiksi somalialaisten miesten esteet heikkoon työllistymiseen ovat kielitaito, koulutus ja työkokemuksen puute. Somalialaiset naisten osalta edellä mainittujen tekijöiden ohella myös kulttuuriset tekijät ja oma perhetilanne olennaisesti vaikeuttavat työelämään osallistumista (Airila ym. 2013). Maahanmuuttajat tarvitsevatkin jo alkuvaiheessa vastavuoroista kanssakäymistä kantasuomalaisen kanssa. Tämä luo mahdollisuuksia tutustua suomalaisiin tapoihin ja kulttuuriin.

Huomioitavaa on kuitenkin se, että lisääntyvä maahanmuutto vaikuttaa erityisesti nuorten kohderyhmän kasvuun. Ulkomaalaisväestö on kotimaankielistä väestöä nuorempaa. Esimerkiksi Helsingin itäisessä suurpiirissä alle 16-vuotiaista nuorista lähes 37% oli ulkomaalaistaustaisia. Kaikista 0-6 vuotiaista helsinkiläislapsista taas 19.6% on vieraskielisiä (Ulkomaalaistaustaiset Helsingissä 2018). Maahan muuttavat lapset ja nuoret omaksuvatkin ja oppivatkin vanhempiaan nopeammin kulttuurisia

vaikutteita, yhteiskunnan käytänteitä ja kielen, mitä edesauttavat muun muassa koulujärjestelmästä saadut kontaktit (Portes & Rumbaut 2001)

LIIKUNTA

Liikunnan ja urheilun käyttö kotoutumisen ja integraation edistämässä on perustunut ajatukseen, että liikuntaorganisaatiot ovat pienoisyhteiskuntia, joissa maahanmuuttajat oppivat toimintatapoja joista on hyötyä myös muilla yhteiskunnan osa-alueilla. Liikunta- ja urheiluharrastukset ovat helppoja kohtaamisen paikkoja ja niihin on matala kynnys osallistua. Liikunnassa ja urheilussa sosiaalinen luokittelu ei näyttele isoa roolia verrattuna moneen muuhun asiaan. Säännöt ovat kaikille samat, etnisestä taustasta huolimatta. Liikunnan välinearvon avulla voidaankin edistää kantaväestön ja maahanmuuttajien välistä kontaktia, sosiaalistan esteiden poistumista ja erilaisuuden tunteen syntyä (Maijala & Fagerlund 2012). Liikuntaharrastuksen kautta kantaväestö voi muodostaa käsitystään maahanmuuttajan identiteetistä muunkin kuin etnisen taustan perusteella. Tämä voi osaltaan auttaa vähentämään mm. rasistisia asenteita ja lähentää maahanmuuttajien ja kantaväestön suhteita ja kehittää mm. sosiaalisia taitoja (Zacheus 2010) sekä rikollisuuden, terrorismin, tartuntatautien ja päihteiden pelkoa (Väänänen ym. 2009).

Lisäksi mm. ympäristöä ja sen sallivuutta tulisi mahdollisuuksien mukaan muokata sellaiseksi, että maahanmuuttajan on helpompaa kotoutua (Pasanen & Laine 2017). Koulutusuran näkökulmasta taas merkittävää on, että liikuntaa harrastavilla on korkeampia jatkokoulutustavoitteita peruskoulun jälkeen, kuin vähän liikkuvilla (Kantomaa ym. 2010). Kaikenikäisten maahanmuuttajien kannalta liikunnalla onkin todettu olevan merkitystä oppimiseen monella eri tasolla. Liikunnalla nähdään olevan vaikutusta mm. suomen kielen sekä yhteisten toimintatapojen oppimiseen (Maijala & Fagerlund 2012). Liikunnan harrastaminen kehittää parhaimmillaan myös ryhmätyötaitoja, itseohjautuvuutta ja kykyä toimia erilaisten ihmisten kanssa (Kantomaa ym. 2010). Liikunta on tähän sopiva keino, sillä yhteistä kieltä ei alkuun tarvita. Liikunnassa tärkeintä on, että se on monipuolista ja hauskaa (Maijala & Fagerlund 2012).

Myrenin (2003) mukaan, maahanmuuttajat myös itse uskovat liikunnallisten harrastusten vähentävän kantaväestön ja maahanmuuttajien

välisiä ennakkoluuloja, auttavan kielen oppimisessa sekä sosiaalisten suhteiden luomisessa. Ryhmään kuulumisen tunne ja toisten tuki niin harrastuksissa kuin niiden ulkopuolella on myös koettu tärkeiksi. Oslolaisen tutkimuksen mukaan pojat jopa pääsivät irti jengiytymisestä ja niin sanotusti ”löysivät itsensä” juuri urheilun avulla. Liikunnan koettiin myös kohottavan itsetuntoa ja vähentävän haavoittuvuutta (Zacheus 2010).

Yhtenä syytä kohderyhmän liikunnalliselle passiivisuudelle pidetään yleisesti uskontoa ja erityisesti islamia, mikä johtuu kulttuurisista odotuksista, joiden mukaan naisten on pidettävä huolta kodista ja oltava vain vähän tekemisissä kodin ulkopuolisten asioiden kanssa. Osa heistä ei saa liikkua yksin kodin ulkopuolella lainkaan (Pfister 2000). Kuitenkin musliminaiset ovat itse kokeneet, että liikunnallinen harrastus on henkireikä, jonka avulla he saavat omaa aikaa tiukkojen velvollisuuksien ja kotitöiden äärestä (Zacheus 2010).

Pfisterin (2000) mukaan maahanmuuttajanaisia voidaan houkutella liikunnan pariin vain, jos 1) pelkästään naispuoliset osallistuvat tähän liikuntaan, 2) kurssien vetäjät ovat naisia, 3) pojilla ja miehillä ei ole pääsyä liikuntatiloihin naisten käyttäessä niitä, 4) kehon peittävä vaatetus on hyväksyttyä, 5) erilliset pukeutumis- ja suihkutilat ovat helposti saatavilla, 6) liikuntatilat ovat helppojen kulkuyhteyksien päässä kotoa, 7) liikuntatunnit järjestetään iltapäivällä tai alkuillasta, 8) naisilla on mahdollisuus hakea nuoremmat sisaruksensa lastenkaitsijoiksi liikuntatuntien ajaksi ja että 9) liikuntatoiminta on terveyssuuntautunutta. Walseth ja Fasting (2003) kuitenkin painottavat, että esimerkiksi islam suhtautuu positiivisesti molempien sukupuolten liikuntaan. Liikunnan harrastamisen vaikeus hankkeen kohderyhmään kuuluvilla saattaakin johtua enemmänkin käytännön syistä, kuten esimerkiksi kehon peittävästä vaatetuksesta ja liikuntakulttuurin puuttumisesta. Yhdeksi aktivoinnin keinoksi on esitetty liikuntaneuvontaa ja liikunnan hyödyistä kertomista, jota tulisi kohdentaa maahanmuuttajataustaisille naisille ja heidän puolisoilleen, sekä ikääntyneille. Lisäksi neuvontaa tulisi antaa maahanmuuttajajärjestöille siitä, kuinka he voivat hakea tukea liikuntatoiminnan järjestämiseen (Zacheus & Hakala 2010).

LASTEN JA NUORTEN AKTIIVISUUDEN ASKELEET

Tämä on ensimmäinen jatkohakemus kolmivuotiselle kehittämishankkeelle, jonka avulla pyritään edistämään maahanmuuttajataustaisten lasten ja nuorten liikuntamahdollisuuksia, osallisuutta, työllistyvyyttä sekä sosiaalisten suhteiden kehittymistä liikunnan ja liikkumisen keinoin. Hankkeen tavoitteena on edistää sukupuolten välistä tasa-arvoa tukemalla maahanmuuttajataustaisten nuorten ja tyttöjen osallistumista jo olemassa oleviin palvelukokonaisuuksiin integraation keinoin. Hankkeen uutena toimenpiteenä on myös edistää perhelähtöistä kotoutumista eli vuonna 2019 hankkeen toimenpiteitä kohdennetaan myös maahanmuuttajataustaisille perheille. Uusien palveluiden innovointia, suunnittelua ja kehittämisestä toteutetaan seurayhteistyössä kokeilukulttuurin ja pop up – toiminnan keinoin. Suunnittelu keinoina käytetään yhteisölähtöistä osallistamista, kokemusasiatuntijuutta ja palvelumuotoilua, jotta liikuntaan aktivoivat uudet toimenpiteet suunnitellaan kohderyhmän tarpeet huomioiden.

Hanke hyödyntää toiminnan seurannassa ja arvioinnissa Helsingin kaupungin nuorisopalveluissa käyttöön otettua dokumentoinnin ja arvioinnin mallia. Kyseessä on Logbook-järjestelmä, jonka avulla vahvistetaan mm. toiminnan itsearviointia. Logbook- järjestelmää sekä itsearviointimallia kehitetään niin, että sitä voidaan mahdollisesti hyödyntää laajemminkin liikuntapalvelun toimintamuotojen dokumentoinnissa, työnseurannan sekä arvioinnin kehittämisessä.

Hankkeessa huomioidaan kaupungin muiden toimialojen maahanmuuttajiin kohdistuvat toimenpiteet. Helsingin kaupungin eri toimialojen vahva poikkihallinnollinen yhteistyö mahdollistaa hyvän verkostoyhteistyön, mikä tukee palveluiden tuottamista ja kohdentamista.

Hankkeen käytännön työstä vastaa liikuntapalveluihin sijoitettu, täysipäiväinen hanketyöntekijä. Hanketyöntekijä vastaa hankkeen osalta nuorille suunnatusta moniammatillisesta verkosto- ja seurayhteistyöstä. Lisäksi hankkeen keinoin järjestetään eri toimijoille suunnattuja koulutuksia, liikuntalajikokeiluja ja – tutustumisia sekä kehitetään yksilöllisiä liikuntaneuvontapalveluja. Hankkeen markkinoinnista vastaa kulttuuri- ja vapaa-ajan toimialan tiedotusyksikkö.

TOIMENPITEET

Yhteistyön keinoin

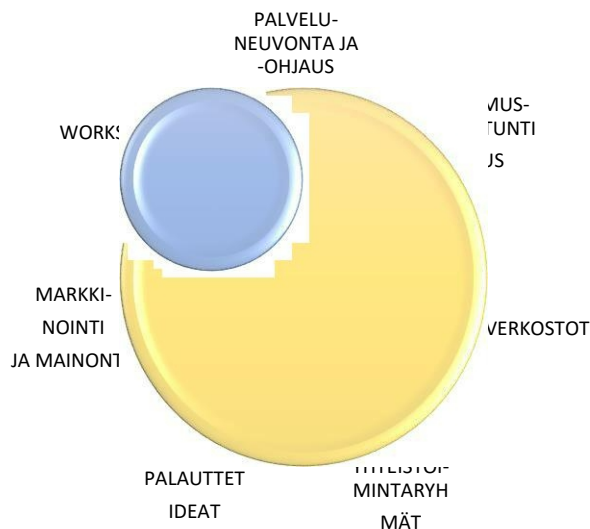
Lasten ja nuorten liikkumisen askeleet – hankkeen tavoitteena on edistää liikuntaa ja liikkumista integroinnin keinoin eli markkinoida ja tiedottaa entistä kohdennetuimmin jo olemassa olevista palveluista, kuten esim. alueliikunnasta, joka perustuu alueelliseen toimijuuteen ja alueellisiin tarpeisiin, verkostoitumiseen sekä matalankynnyksen liikuntamahdollisuuksien luomiseen yhdessä asukkaiden ja paikallisten toimijoiden (paikallisyhdistykset, aluejärjestöt, vapaaehtoistoiminta) kanssa. Lisäksi kehitetään matalankynnyksen liikuntamahdollisuuksia yhteistyössä helsinkiläisten liikuntaseurojen kanssa. Keinoina hyödynnetään kokeilu – ja pop up – toimintaa, mikä mahdollistaa ketterän ja kevyen toimintakulttuurin. Liikuntapalveluiden suunnittelussa ja toteutuksessa hyödynnetään osallisuutta, kokemusasiantuntijuutta ja palvelumuotoilua. Tavoitteen on luoda ohjauspolku, jonka loppuosan liikuntapalveluiden portaat muodostavat (kuvio 1).

Kuvio 1 Liikuntapalveluiden portaat

Osallistamisen mallissa, tässä hankkeessa (kuvio 2), otetaan huomioon 1) jo olemassa oleva kokemusasiantuntijuus 2) tiedon jakaminen ja kerääminen workshoppien keinoin 3) toimiminen verkoston alustana sekä luoda uusia verkostoja 4) liikuntaryhmien muodostaminen yhteistyössä esim. nuorisotoimen kanssa 5) kohderyhmältä tulevat ideat ja palautteet 6) jo olemassa olevan toiminnan markkinoiminen ja uusista palveluista tiedottaminen 7) yksilöllinen tai ryhmämuotoinen ohjaus ja neuvonta.

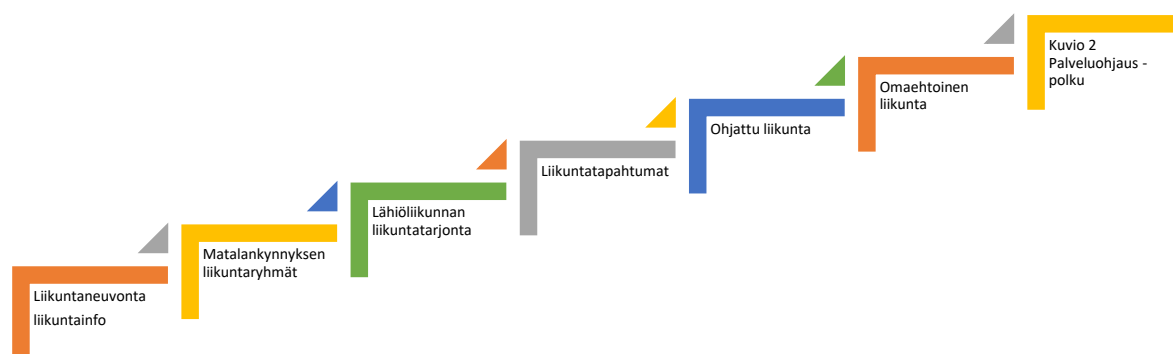
Kuvio 2 Osallistamisen toimintamalli

Osallistamisen ja osallisuuden tavoitteena on kannustaa kaupunkilaisia luomaan omia liikunta- ja harrastusmahdollisuuksia, jolloin harrastaminen on omaehtoista eikä välttämättä tarvitse tuekseen tiettyä ryhmää, paikkaa tai aikaa.

Hankkeen avulla luodaan liikuntapalveluille selkeä palveluohjaus -polku (kuvio 3), jota pitkin maahanmuuttajataustainen lapsi tai nuori voi sujuvasti ohjautua jo olemassa oleviin matalankynnyksen liikuntapalveluihin ja -tarjontaan. Tavoitteena on tiedon, tietoisuuden sekä motivaation esilletuominen maahanmuuttajien aktivoimisessa liikunnalliseen elämäntapaan (Maijala & Fagerlund 2012).

Kuvio 3 Palveluohjaus -polku

Palveluohjaus-polun tavoitteena on aloittaa liikuntaan kannustaminen ja ohjautuminen 1) yksilö- tai ryhmämuotoisella liikuntaneuvonnalla josta saa myös tietoa 2) matalankynnyksen liikuntamahdollisuuksista kuten vertaisryhmätoiminnasta 3) liikuntapalveluiden alue liikunta on keskittynyt Itä-Helsinkiin ja sen lähiöihin, joka on helposti hankkeen kohderyhmän saavutettavissa 4) liikuntatapahtumat edistävät ja luovat yhteisöllisyyttä ja ryhmään kuulumista. Ne ovat myös luonteva kohtaamisalusta vastavuoroiseen kanssakäymiseen kantasuomalaisten kanssa 5) olemassa olevat liikuntapalvelut 6) omaehtoinen liikunnan harrastaminen on osana aktiivista arkea ja liikunnallista elämäntapaa.

HANKESUUNNITELMA VUODELLE 2019

TAVOITTEET Hankkeen tavoitteet ovat:

- 1) Seurayhteistyön kehittäminen
- 2) Luoda ja kehittää palvelumuotoilun ja osallistamisen keinoin hankkeen kohderymiin kuuluvien liikuntamahdollisuuksia Helsingissä
- 3) Ketterät kokeilut ja pop-up toiminta
- 4) Seurannan ja arvioinnin kehittäminen Logbok -menetelmällä

KOHDERYHMÄ

Hankkeen kohderyhmän muodostavat maahanmuuttajataustaiset nuoret ja lapset sekä perhelähtöinen kotoutuminen, eli kohderyhmät jotka tutkimusten perusteella eivät löydä tai heille ei ole tarjolla soveltuvia matalankynnyksen liikunta – tai liikkumismahdollisuuksia. Tutkimusten mukaan kotouttamista edistävät mm. harrastusmahdollisuuksien tarjoaminen, sosiaalinen verkostoituminen sekä tiedon välittäminen ja jakaminen esimerkiksi liikuntaneuvonnan keinoin.

MITTARIT

Hankkeen mittarit

- 1) Logbook – menetelmällä kerätty tieto
- 2) Seurayhteistyössä perustetut liikuntaryhmät ja niiden asiakasmäärät
- 3) Pop up – ja kokeilukulttuurin kautta kerätty tieto

SEURANTA

Hanketta koordinoi Helsingin kaupungin liikuntapalvelut. Lisäksi hanketta seuraa erillinen, moniammatillinen ohjausryhmä, jonka vastuulla on toiminnan suuntaviivoista päättäminen, työnohjaus ja seuranta. Ohjausryhmässä huomioidaan myös sidosryhmien edustus. Tarvittaessa ohjausryhmän kokouksiin kutsutaan eri asiantuntijoita.

Lisäksi ohjausryhmä valvoo erillisten, nuorisoasiankeskuksen kanssa pidettävien, yhteistyökokousten avulla, ettei päällekkäistä toimintaa pääse tapahtumaan

HANKEAVUSTUS

Helsingin kaupungin liikuntapalvelut hakevat hankeavustusta vuodelle 2019 yhteensä 45 000 €. Kyseessä on liikunta- ja nuorisopalveluiden kolmivuotinen kehittämishanke ja sen ensimmäinen jatkohakemus.

Hankeavustuksessa on huomioitu myönteinen muutoshakemuspäätös, ESAVI/11845/2017, jonka perusteella hanke ja jo myönnetty hankeavustus on saanut jatkoaikaa 31.5.2019 asti. Nyt haettava hankeavustus on suunniteltu käytettäväksi hanketyöntekijän palkkaukseen, ohjaajapalkkioihin, kokeilukulttuurin edistämiseen, asiakasosallisuuden kehittämiseen sekä oman henkilöstön osaamisen lisäämiseen. Lisäksi hankeavustusta on suunniteltu käytettävän jonkin verran mahdollisiin tilavuokriin sekä varustehankintoihin. Hankkeen yhteistyökumppanit ovat mainittu liitteessä 3.

Vuosi 2019 on kehittämishankeemme toinen toimintakausi. Koko hankeemme toiminta- ja aikataulusuunnitelma vuosille 2018 – kevät 2020 on avattu liitteessä 1. Hankkeen budjettisuunnitelmassa (liite 2) on eritelty kustannusmenot sekä hankerahoituksen että omarahoituksen suhteen. Hankkeen talousseurantaa toteutetaan hankkeelle luodun oman projektinumeron avulla. Jatkossa tulemme tarkentamaan hankkeen budjetti- sekä toimintasuunnitelmaa vuosittain tai tarpeen mukaan. Hanke on esitelty liikuntaan aktivoinnin esimiesmiitissä 6.11.2018 ja liikuntapalveluiden johtoryhmässä 20.11.2019.

Mahdolliset kyselyt ja tiedustelut:

Kaisa Laine
kaisa.mari.laine@hel.fi
liikunnan suunnittelija

Hannele Haverinen
hannele.haverinen@hel.fi
yksikön päällikkö

Tuuli Salospohja
tuuli.salospohja@hel.fi
liikuntapalvelupäällikkö/

Kunnioittaen,

Tarja Loikkanen
tarja.loikkanen@hel.fi
liikuntajohtaja
Kulttuuri – ja vapaa-aika
Helsingin kaupunki

Mikko Vatka
mikko.vatka@hel.fi
nuorisoasiainjohtaja
Kulttuuri- ja vapaa-aika
Helsingin kaupunki

LÄHTEET

- Airila, A., Toivanen M., Väänänen A., Bergbom B., Yli-Kaitala K., Koskinen A. 2013. Maahanmuuttajan onnistuminen työssä. Tutkimus työssä käyvistä venäläis-, kurdi- ja somalialaistaustaisista Suomessa. Työterveyslaitos. Helsinki.
- Alitolppa-Niitamo, A. 2003. Liminaalista jäsenyyteen. Somalinkielisten nuorten siirtymien haasteita. Teoksessa Päivi Harinen (toim.) Kamppailuja jäsenyyksistä. Etnisyys, kulttuuri ja kansalaisuus nuoren arjessa. nuorisotutkimusverkoston/nuorisotutkimusseuran julkaisuja 38. Helsinki: Nuorisotutkimusseura, 17-32
- Laki kotouttamisen edistämisestä; 1386/2010; kotouttamislaki
- Majjala, H. 2014. Maahanmuuttajien kotouttaminen liikunnan avulla-kehittämishankkeiden seuranta ja arviointi vuosilta 2011–2013. OKM. 2017. Erityisavustus maahanmuuttajien kotoutumiseen liikunnan avulla http://minedu.fi/avustukset/avustus/-/asset_publisher/kehittamisavustus-kunnille-maahanmuuttajien-kotouttamiseen-liikunnan-avulla (katsottu 20.11.2017)
- Kantomaa M., Tammelin T., Ebeling H., Taanila A. 2010. Liikunnan vaikutus nuorten tunne-elämän ja käyttäytymisen häiriöihin, koettuun terveyteen ja koulumenestykseen. Liikunta & Tiede 47 (6)
- Maija M & Fagerlund E. 2012. Monikulttuurisen liikunnan hyviä käytäntöjä Suomessa ja Norjassa. LINET-tutkimusyksikkö. Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja 258. ISBN (pdf) 978-951-790-312-7
- Myren, K. 2003. Pois paitsiosta. Maahanmuuttajien liikuntaharrastukset ja vapaa-ajan vietto Suomessa. Liikunnan ja kansanterveyden julkaisuja 122. Jyväskylä: LIKES
- Pasanen S & Laine K. 2017. Monikulttuuriset liikuntahankkeet. Vuosien 2015–2016 hankeseurannan tuloksia. Likes-tutkimuskeskus
- Pfister, Gertrud 2000. Doing Sport in a Headscarf? German Sport and Turkish Females. Journal of Sport History 27 (3), 497–524.
- Portes, A & Rumbaut, R. 2001. Legacies. The Story of the Immigrant Second Generation. Berkeley: University of California Press.
- Tiilikainen, M. 2003. Arjen Islam. Somalialaisten elämää Suomessa. Tampere. Vastapaino
- Ulkomaalaistaustaiset Helsingissä. 2018. Helsingin kaupunki, kaupunginkanslia. Tilastokeskus.
- Walseth, Kristin & Fasting, Kari 2004. Sport as a Means of Integrating Minority Women. Sport in Society 7 (1)
- Glick, J. 2010. Connecting Complex Processes: A decade of research on immigrant families. Journal of Marriage and Family 72 (3), 498-515
- Wikipedia. 2018. fi.m.wikipedia.org (katsottu 14.11.2018)
- Yjjälä, A. Maahanmuuttajien taloudellinen sopeutuminen Pohjoismaissa. Maassaolon keston ja muiden aikasidonnaisten tekijöiden vaikutus tukitarpeeseen. Työpapereita 2014. Helsingin kaupungin tietokeskus.
- Zacheus T. 2010. Liikunnan ja urheilun merkitys maahanmuuttajien kotoutumiselle. Kasvatus ja Aika.
- Zacheus T & Hakala M. 2010. Liikunta kotoutumisen ja kulttuurien kohtaamisen välineenä – maahanmuuttajien parissa työskentelevien näkökulmia. Kasvatus 41.

Liite 1 HANKKEEN AIKATAULUSUUNNITELMA 2018–2020

2018

- Hankkeen käynnistäminen ja sidosryhmien kartoittaminen
- Seurayhteistyön aloittaminen; kilpailutus, seurayhteistyöhön valittavat seurat ja pilottikokeilut
- Logbook-seurantajärjestelmän hankinta ja sen opettelu, kentälle vienti ja tarvittavat koulutukset sekä käyttöönotto sekä seurantamenetelmistä sopiminen
- Pop up-tapahtumien aloittaminen
- Toiminnan suunnittelu osallistamisen ja palvelumuotoilun avulla
- Toiminnan linkittäminen tukemaan kaupungin liikuntastrategiaa ja suunnitteilla olevaa liikumisohjelmaa

2019

- Seurayhteistyön kehittäminen
- Järjestöyhteistyön kehittäminen
- Uudet toiminnalliset kokeilut
- Toiminnan laajentaminen kulttuurin – ja vapaa-ajan toimialalle. Yhteistyön kehittäminen museo-, kulttuuri- ja kirjastopalveluiden kanssa

2020

- Innovatiivisten kokeiluiden kehittäminen ja jalkauttaminen osaksi olemassa olevaa toimintaa
- Logbook-menetelmän mahdollinen jalkauttaminen osaksi seurantajärjestelmää
- Liikuntaneuvontapalveluiden suunnittelu ja kohdentaminen nuorille
- Hyvien toimintamallien kerääminen seurayhteistyön tuloksena ja niiden levittäminen
- Hankkeen tuloksien esittely esim. puhe- tai posteresityksin

Liite 2 BUDJETTISUUNNITELMA VUODELLE 2019

Liikuntapalvelut

-	hanketyöntekijän työtilakustannukset, toimistotarvikkeet ym.	4000
-	ammattikirjallisuus ja muu mahdollinen lisämateriaali	1000
-	koulutus ja matkakustannukset	4500
-	markkinointi ja viestintä	5000
-	liikuntavarusteet	1500
-	alueliikunnan tuntiohjaajien palkkakustannukset	16000
		32 000

Nuorisopalvelut

-	tilakustannukset	2500
-	logbok	2500
		5 000

Opetus ja kulttuuriministeriö

-	hanketyöntekijän palkka	20 000
-	kokeilukulttuuri, pop up -toiminta	6 000
-	workshopit, työpajat	4 000
-	henkilöstön koulutus	3 500
-	tuntiohjaajapalkkiot	10 000
-	liikuntavälineet	1 500
		<u>45 000</u>

Hankkeen kokonaiskustannukset 82 000 €

